

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

นับแต่มีการเจรจาว่าด้วยการค้าบริการในกรอบขององค์การการค้าโลก ประเทศไทยก็มีการส่งออกในภาคบริการไปยังต่างประเทศที่มากขึ้น ซึ่งการค้าบริการนั้นจะดำเนินไปโดยผ่านการให้บริการใน 4 รูปแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในรูปแบบที่ 4 ซึ่งเป็นการให้บริการโดยบุคคลธรรมดา ระหว่างประเทศ กล่าวคือ ประเทศสมาชิกสามารถให้บริการโดยผ่านรูปแบบการให้บริการโดยบุคคลธรรมดานี้ได้หากประเทศสมาชิกนั้นผูกพันที่จะเปิดตลาดให้กับไทย ในทางกลับกันประเทศสมาชิกก็สามารถเข้ามาให้บริการในประเทศไทยได้หากเราผูกพันที่จะเปิดตลาดให้กับคนต่างด้าวเข้ามาให้บริการได้ แต่ในปัจจุบัน ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอื่นมีการเปิดตลาดการให้บริการในรูปแบบที่ 4 นี้น้อยมาก เนื่องจากแต่ละประเทศก็ต้องการปกป้องคนชาติตน และต้องการควบคุมการเข้ามาแข่งขันอย่างเสรีในแต่ละประเทศ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันที่ยังไม่ผูกพันที่จะเปิดตลาดในรูปแบบการให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (Mode 4) ในเกือบทุกสาขาบริการ เรียกว่าเปิดให้น้อยมากจะดีกว่า เพราะประเทศสมาชิกอื่นก็ยังไม่มีการเปิดตลาดให้กับผู้ให้บริการบุคคลธรรมดา ดังนั้นประเทศไทยก็ยังคงเงื่อนไขอันเป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Limitation on Market Access) ซึ่งประเทศสมาชิกอื่นก็ยังคงไว้ซึ่งข้อจำกัดนี้ ทำให้องค์การการค้าโลก ออกกฎเกณฑ์เพื่อมาควบคุมการวางข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรม โดยวางหลักไว้ในข้อ 16 ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) ว่าประเทศสมาชิกไม่อาจวางข้อจำกัดทั้ง 6 ประการนี้ได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการห้ามวางข้อจำกัดในเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้ให้บริการ มูลค่าธุรกรรม เป็นต้น แต่จะมีในเชิงคุณภาพเพียงข้อเดียวเท่านั้น ซึ่งในหลายประเทศก็ยังมีวางข้อจำกัดอยู่นั่นเอง เนื่องจากในกรอบ WTO ซึ่งมีประเทศสมาชิกจำนวนมากนี้การจะเปิดเสรีในทันทีทุกประเทศและใช้กับทุกประเทศเท่าเทียมกันคงเป็นเรื่องยากมาก จึงดำเนินการไปตามหลักการเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป (Progressive Liberalization) ดังนั้น แต่ละประเทศจึงพยายามที่จะเขยิบการเปิดเสรีระหว่างกันมากกว่าที่จะเปิดในทันที แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคอยู่มากเนื่องจากประเทศสมาชิกจำนวนมาก และระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน การหาจุดตรงกลางที่จะยอมรับกันได้จึงเป็นไปได้ยากมาก เห็นได้จากผลการเจรจาในแต่ละรอบที่การเจรจาประสบกับความล้มเหลว โดยเฉพาะรูปแบบการให้บริการโดยบุคคลธรรมดาที่ยังคงหยุดนิ่ง และมีการเปิดเสรีกันน้อยมาก และยังคงมีอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดระหว่างกัน และ

คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศไทยก็เป็นประเทศที่มีอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดของผู้ให้บริการต่างด้าว เช่นเดียวกัน โดยการเข้ามาให้บริการของคนต่างด้าวในประเทศไทยนั้น ต้องผ่านขั้นตอนหลาย ประการ และมีอุปสรรคค่อนข้างมากเนื่องจากประเทศไทยไม่ต้องการให้คนต่างด้าวเข้ามาแย่งงาน คนไทยทำและต้องส่งออกบุคลากรในสายอาชีพที่ตนมีความถนัด ดังนั้น จึงมีการสร้างข้อจำกัด มากมาย แต่มีเห็นเด่นชัดและแตกต่างกับประเทศสมาชิกอื่นๆ คือ การวางหลักเกณฑ์การพิจารณา การเข้ามาทำงานของคนต่างด้าว เป็นสองหลักเกณฑ์โดยมีหน่วยงานควบคุมที่แยกออกจากกัน เป็นสองหน่วยงานและเป็นเอกเทศ คือสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) ซึ่งดูแลเรื่องคนเข้าเมือง และกรมการจัดหางานที่ดูแลการทำงานของคนต่างด้าว โดยคนต่างด้าวทั่วไปที่ประสงค์จะเข้ามา ทำงาน ต้องผ่านอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาด ทั้งที่เป็นคนต่างด้าวที่ขอเข้ามาเพื่อทำงาน กับคนต่าง ด้าวที่ยังไม่มีการขออนุญาตเข้ามาเพื่อทำงาน ซึ่งทำให้การตรวจลงตราแบ่งได้เป็นการขอตรวจลง ตราภายนอกราชอาณาจักร กับกรณีขอตรวจลงตราในราชอาณาจักร และสำหรับประเทศไทย ถือเป็นอุปสรรคของการเข้าเมืองของคนต่างด้าวอย่างมาก เนื่องจากคนต่างด้าวทั้งสองประเภทต่าง ต้องผ่านมาตรการอันจำเป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาตรวจลงตราโดย สถานทูตไทย สังกัด กระทรวงการต่างประเทศ โดยหลักเกณฑ์นี้จะเน้นในเรื่องของความจำเป็นในการว่าจ้างคนต่าง ด้าว และเหตุแห่งความจำเป็นของคนต่างด้าว กล่าวคือ ทั้งตัวนายจ้างต้องมีความจำเป็นโดยแท้จริงที่ ต้องการจ้างงานคนต่างด้าว และคนต่างด้าวนั้นก็ต้องการเข้าเมืองเพื่อมาทำงานจริง เพื่อป้องกัน คนต่างด้าวที่ต้องการเร่ร่อนอยู่ในประเทศไทย เพื่อวัตถุประสงค์อื่นที่มีใ้การทำงาน ดังนั้น การเข้า เมืองนี้จึงถือเป็นมาตรการที่ประเทศไทยให้ความสำคัญและยังคงสร้างข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรค ของการเข้าสู่ตลาดของไทย สำหรับเงื่อนไขดังกล่าวผู้เขียนมองว่าเกือบทุกประเทศสมาชิกต้องวาง หลักนี้ไว้เพื่อความเป็นอธิปไตยและเพื่อความมั่นคงของประเทศ

หลังจากที่ผ่านการขอตรวจลงตราแล้ว คนต่างด้าวจะได้รับการตรวจลงตราประเภท Non-Immigrant Visa "B" หรือแม้กระทั่งการขอตรวจลงตราในราชอาณาจักรนี้ก็เพื่อให้คนต่างด้าวที่ เข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ต้องเปลี่ยนประเภทวีซ่าเป็น ประเภท Non-Immigrant Visa "B" เพื่อ วัตถุประสงค์ในการทำงานเช่นกัน โดยใช้หลักเกณฑ์ที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งวีซ่าประเภทนี้จะ ครอบคลุมการเข้ามาทำงานด้วย และในการเข้ามาทำงานนั้นคนต่างด้าวควรต้องพิจารณาเรื่อง อาชีพสงวนของคนไทยด้วย ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ของกรมการจัดหางาน และหากคนต่างด้าวต้องการ เข้ามาทำอาชีพที่ห้ามนี้ คนต่างด้าวนั้นจะไม่ได้รับอนุญาต หากฝ่าฝืนจะมีความผิดตามกฎหมาย ด้วย ซึ่งการสงวนอาชีพก็ถือเป็นอุปสรรคหนึ่งของการเข้าสู่ตลาดในประเทศไทย และเมื่อกลับไป พิจารณาการเข้าเมืองของคนต่างด้าวที่ได้รับวีซ่าเข้าเมืองแล้ว คนต่างด้าวต้องขอยุ่ต่อใน ราชอาณาจักรและพำนักอยู่เป็นการชั่วคราวอีกครั้ง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบคือสำนักงานตรวจ

คนเข้าเมือง และหลักเกณฑ์การพิจารณาก็แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเรื่องเงินได้ สัดส่วนคนต่างด้าว หรืออีกหลายประการ ซึ่งสร้างความยุ่งยากให้กับคนต่างด้าวเป็นอย่างมาก ดังนั้น เมื่อปรากฏปัญหาทางกฎหมายอันเป็นอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาด ในส่วนของประเทศอื่นก็เช่นเดียวกันก็มีเงื่อนไขในการเข้าไปทำงานในประเทศ อย่างออสเตรเลียที่มีการควบคุมคนต่างด้าวไม่ให้เข้าไปแย่งงานคนชาติมาโดยกำหนดระบบการยอมรับทักษะฝีมือการปฏิบัติงาน โดยต้องผ่านหน่วยงานรับรองก่อนจึงจะขอเข้าประเทศออสเตรเลียได้ นอกจากนี้ยังต้องมีการทดสอบความต้องการของตลาดภายในประเทศก่อนจึงจะว่าจ้างคนต่างด้าวเข้ามาทำงาน เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างแท้จริง ดังนั้น ประเทศไทยจึงหาทางที่จะเจรจาเพื่อให้ประเทศสมาชิกลดข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดระหว่างกัน จึงได้รับความร่วมมือกับออสเตรเลียในการที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย จนเกิดเป็นข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา และถือเป็นข้อตกลงในระดับทวิภาคีฉบับแรกของไทยด้วย

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียนี้ เป็นข้อตกลงที่ไทยมีข้อผูกพัน (THAILAND'S SCHEDULE OF COMMITMENTS) ตามที่ระบุไว้ในตารางแสดงข้อผูกพันแนบท้ายข้อตกลงฯ นี้ และมีผลผูกพันตามกฎหมาย โดยได้ระบุข้อผูกพันที่เกี่ยวกับการเปิดตลาดและลดข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดให้กับผู้ให้บริการบุคคลธรรมดาไว้ระหว่างประเทศไทยและออสเตรเลีย ซึ่งข้อผูกพันดังกล่าวเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่ามีการเปิดตลาดและมีการลดเงื่อนไขข้อจำกัดที่มากกว่า GATS ซึ่งมีลักษณะเป็น GATS Plus นั่นเอง โดยได้มีการเปิดตลาดเพิ่มให้กับบุคคลธรรมดาต่างด้าว ซึ่งสำหรับไทยมีการเปิดให้คู่สมรสสามารถเข้ามาทำงานในไทยได้ แต่ยังคงเว้นงานในอาชีพสงวนอยู่ ส่วนออสเตรเลียก็มีการเปิดให้บุคคลในตำแหน่ง พ่อครัว-แม่ครัวไทยเข้าไปให้บริการในออสเตรเลียได้ เพราะออสเตรเลียให้การยอมรับทักษะการปฏิบัติที่ผ่านการรับรองจากในไทย เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ plus กว่าที่ได้รับจาก GATS เพราะข้อผูกพันในส่วนของ Mode 4 ตาม GATS ที่ระบุไว้นั้นมี การเปิดตลาดให้กับบุคคล 2 ประเภทเท่านั้น ส่วนสาขาบริการย่อยเกือบทุกสาขาประเทศไทยไม่ผูกพันการเปิดตลาดใน Mode 4 จึงถือว่ายังคงมีอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดกันอยู่มาก แต่ถึงแม้ GATS Plus จะเป็นการให้สิทธิคนต่างด้าวมากกว่าประเทศสมาชิกอื่นในองค์การการค้าโลก แต่ก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการอย่างแท้จริงได้ เพราะการเปิดตลาดยังคงมีข้อจำกัดและมีอุปสรรคอยู่ไม่ว่าทั้งประเทศไทยและออสเตรเลีย เพราะยังมีอุปสรรคในเรื่องการสงวนอาชีพ การรับรองคุณสมบัติ ระเบียบการบริหารในเรื่องหลักเกณฑ์ที่ซ้ำซ้อน เป็นต้น ดังนั้น นับได้ว่าข้อผูกพันของ Mode 4 ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียนี้ยังคงมีการเปิดเสรีในระดับที่น้อยมาก และยังถือว่าไม่คืบหน้าเท่าที่ควร แต่ยังคงมีโอกาสในการเจรจาเพื่อเปิดเสรีในอนาคตเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศสมาชิกได้ รวมทั้งประเทศไทยและออสเตรเลีย

ดังนั้น ทั้งประเทศไทยและออสเตรเลีย ก็ยังคงต้องสร้างกรอบแนวทางในการเจรจาในรอบต่อไปเพื่อมุ่งเปิดเสรีให้เพิ่มมากขึ้น ตามหลักการเปิดเสรีตามลำดับที่กล่าวมาแล้วนั้น ซึ่งกรอบในการพิจารณาแนวทางในการเจรจาก็คือ กฎหมายภายในของแต่ละประเทศเนื่องจากข้อผูกพันไม่ว่าในกรอบใดก็ระบุให้กลับไปใช้หลักเกณฑ์ภายในของแต่ละประเทศในการควบคุมคนต่างด้าวเข้าเมือง หรือการอำนวยความสะดวกให้คนต่างด้าวเข้าทำงาน เมื่อบัญญัติเช่นนี้ทุกประเทศก็ยังคงสร้างข้อจำกัดและเงื่อนไขเพื่อควบคุมคนต่างด้าวอยู่ดี การที่จะลดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของแต่ละฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการลดหรือยกเลิกข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Limitation to Market Access) หรือ การยกเลิกข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitation on National Treatment) รวมถึงยกเลิกมาตรการกีดกันอื่นๆ ซึ่งอาศัยการเจรจามาบนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน หรือหลักการต่างตอบแทนเป็นสำคัญ ซึ่งของไทยก็มุ่งพิจารณาสร้างกรอบและแนวทางในการเจรจาโดยอาศัยกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา นั้น ก็คือกฎหมายเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าว และกฎหมายคนเข้าเมือง ซึ่งการวางกรอบการเจรจาที่ได้กล่าวไว้แล้วและค่อนข้างสำคัญก็คือการวางขอบเขต ในลักษณะที่เป็นการยืดหยุ่นโดยเป็นการแยกสิทธิของคนต่างด้าวภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศและสิทธิของคนต่างด้าวทั่วไป และการคงไว้ซึ่งกฎหมายภายในฉบับอื่นเพื่อสร้างมิติและอำนาจในการต่อรองให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว ที่เป็นการกำหนดสัดส่วนของคนต่างด้าว และปรับปรุงกฎเกณฑ์บางอย่างที่ยังคงเป็นอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดของคนต่างด้าวที่มีความซ้ำซ้อน เป็น Double Standard และสร้างความสับสนให้กับคนต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาให้บริการในประเทศ เพื่อให้การเจรจาเป็นอย่างมีประสิทธิภาพไม่ต้องกังวลว่าการเจรจาเพื่อเปิดเสรีที่เพิ่มขึ้นนี้จะเป็นการขัดแย้งกับหลักเกณฑ์ที่ซ้ำซ้อนของทั้งสองหน่วยงาน อันจะเป็นตัวขัดขวางการเปิดตลาดของไทยโดยไม่จำเป็น สำหรับกฎเกณฑ์อื่นๆ ซึ่งผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า กฎเกณฑ์การประกอบอาชีพโดยเฉพาะทนายความ วิศวกร สถาปนิก และบัญชี ซึ่งตามมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติวิชาชีพทนายความ พ.ศ. 2528 กำหนดให้ผู้ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความต้องมีสัญชาติไทย รวมถึงวิศวกร สถาปนิก ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508 และพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรก็มีข้อกำหนดในเรื่องนี้เช่นกัน แต่สำหรับของวิชาชีพบัญชีในส่วนของประกอบวิชาชีพผู้สอบบัญชี ตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 โดยกำหนดคุณสมบัติผู้สอบบัญชีไว้ว่า ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องมีสัญชาติไทยหรือสัญชาติของประเทศที่ยินยอมให้บุคคลสัญชาติไทยเป็นผู้สอบบัญชีในประเทศนั้นได้ ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้อาจเกิดปัญหา หากมีการเปิดเสรีในอนาคต เพราะจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยเมื่ออาจมีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดอาชีพที่คนต่างด้าวสามารถทำได้ (positive list) และให้วิชาชีพที่กล่าว

ข้างต้นคนต่างด้าวสามารถเข้ามาให้บริการได้ เมื่อเป็นเช่นนี้กฎเกณฑ์ในเรื่องสัญชาติคงเป็นเรื่องแรกที่ได้รับการปรับปรุงเพื่อวางกรอบให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

การสร้างกฎเกณฑ์อื่นเกี่ยวกับการยอมรับคุณสมบัติร่วมกัน (MRAs) ก็เป็นทางเลือกหนึ่ง ที่ภาคีทั้งสองฝ่ายควรให้ความสนใจ ซึ่งตัว MRAs นั้น จะไม่มีผลบังคับใช้ในทางกฎหมายแต่เป็นแนวทางในการเจรจาเท่านั้น ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 ซึ่งวินัยว่าด้วยกฎระเบียบภายในของวิชาชีพที่ตกลงกันนั้นต่างหากที่มีผลผูกพันทางกฎหมายระหว่างคู่ภาคี และวินัยว่าด้วยกฎระเบียบนี้จะมีผลต่อเมื่อมีการพัฒนาวินัยในสาขาวิชาชีพอื่นๆ และรวมเป็นวินัยทั่วไปสำหรับการค้าบริการวิชาชีพ โดยจัดทำเป็นเอกสารแนบท้ายข้อตกลงฯ ตามหลักการเดียวกันกับ GATS ในสาขาวิชาชีพ ทนายความ สถาปนิก วิศวกร บัญชี ซึ่งถือเป็นสาขาวิชาชีพที่ประเทศออสเตรเลียเล็งเห็นให้ประเทศไทยยกเลิกข้อจำกัดในการเรื่องการสงวนอาชีพให้กับคนชาติ และหากเป็นเช่นนั้น การยอมรับคุณสมบัติร่วมกัน (MRAs) ก็คงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญ และหากมีจัดทำความตกลงเรื่องการยอมรับคุณสมบัติร่วมกันแล้ว ประเทศไทยคงต้องมีการยกเครื่องกฎหมายภายในที่เกี่ยวกับวิชาชีพเหล่านี้อย่างแน่นอน

ท้ายที่สุด จากผลของข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) ได้แสดงให้เห็นถึงอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาดที่ยังคงมีอยู่ และมีการเปิดเสรีการค้าบริการในรูปแบบการให้บริการ โดยบุคคลธรรมดา น้อยมาก และยิ่งถือว่าไม่คืบหน้าเท่าที่ควร เพราะระดับการเปิดเสรียังคงอยู่ในระดับต่ำและมีการระบุให้ทั้งประเทศไทยและออสเตรเลีย กลับไปใช้กฎเกณฑ์ของกฎหมายภายในของแต่ละประเทศในการพิจารณาการทำงานให้กับคนต่างด้าว ซึ่งของประเทศไทยก็คือกฎหมายการทำงานของคนต่างด้าวและกฎหมายคนเข้าเมือง

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. มีการวางแนวทางในการปรับปรุงข้อบทเพื่อให้ประเทศไทยมีอำนาจในการต่อรอง หากมีการเจรจาเพื่อเปิดเสรีในอนาคต ประเทศไทยควรจะนำหลักการของพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 10 วรรค 2 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "คนต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้โดยสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี ให้ได้รับการยกเว้นจากการบังคับใช้บทบัญญัติแห่งมาตราต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และให้เป็นไปตามบทบัญญัติและเงื่อนไขของสนธิสัญญานั้น ซึ่งอาจรวมถึงการให้สิทธิคนไทยและวิสาหกิจของคนไทยเข้าไปประกอบธุรกิจในประเทศสัญชาติของคนต่างด้าวนั้นเป็นการ

ต่างตอบแทน" มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อบทของกฎหมายภายใน ซึ่งแนวทางนี้ควรถูกนำไปใส่ไว้ในกฎหมายภายในคือ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 กับพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ใช้กับคนต่างด้าวที่ไม่สามารถใช้สิทธิตามข้อตกลงระหว่างประเทศหรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกิดจากการเปิดเสรีว่าด้วยการค้าบริการการลงทุน ส่วนคนต่างด้าวที่สามารถใช้สิทธิตามข้อตกลงระหว่างประเทศจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบทบางข้อของทั้ง 2 พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยถือเอาผลของการเจรจาเป็นสำคัญ

2. พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่ซ้ำซ้อนของการพิจารณาคนเข้าเมืองและพำนักอยู่ชั่วคราวและการพิจารณาการทำงานในประเทศไทย ให้เป็นหลักเกณฑ์เดียวกัน ไม่เป็น Double Standard โดยให้อยู่ในความรับผิดชอบโดยหน่วยงานเดียว ซึ่งจะเป็นกรมการจัดหางาน หรือ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ก็ตาม โดยหลักเกณฑ์นั้นก็ต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมและไม่สร้างภาระจนเกินไปให้กับคนต่างด้าว อีกส่วนหนึ่งที่เห็นควรที่จะวางกรอบเสียใหม่ เพื่อให้การเจรจาการเปิดเสรีในอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ควรปรับปรุงประเภทวีซ่าตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 นั้น เพื่อรองรับการเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศ เนื่องจากระบบเดิมมีความสับสน ซึ่งผู้เขียนขอเสนอให้มีการเพิ่มประเภทวีซ่า จากเดิมที่ให้คนต่างด้าวที่ต้องการเข้ามาเพื่อการธุรกิจ ซึ่งมีความหมายกว้างมาก ขอวีซ่าประเภท Non-Immigrant Visa ประเภท "ธุรกิจ (B)" ก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ให้เพิ่ม วีซ่าประเภท Working Visa หรือวีซ่า ทำงาน โดยให้บุคคลต่างด้าวตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ต้องการเข้ามาเพื่อทำงาน ขอวีซ่าประเภทนี้แทน เพื่อให้ง่ายต่อการตรวจสอบและป้องกันการสับสน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 จะพบว่าขั้นตอนของการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ (Visa and Work Permit) ยังคงแยกต่างหากจากกันซึ่งไม่มีความเป็นเอกภาพ (Unity) และยังคงมีขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน โดยการขอวีซ่าจากสถานทูตไทยในต่างประเทศแล้ว ยังต้องเข้ามาดำเนินการขออนุญาตทำงานเมื่อเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้ว ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรนำเสนอแนวทางในการยื่นเอกสารเพื่อการพิจารณาและตรวจสอบครั้งเดียวเบ็ดเสร็จ ไม่ต้องเข้ามาดำเนินการในประเทศไทยอีก ซึ่งการอำนวยความสะดวกดังกล่าว อาจเป็นการส่งหน่วยงานจาก 2 หน่วยงาน คือ ตัวแทนจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองไปประจำ ณ สถานทูตไทยหรือกงสุลไทย ในต่างประเทศ เพื่อความสะดวกรวดเร็วของการพิจารณา เพื่อที่คนต่างด้าวเมื่อเดินทางเข้ามาประเทศไทยแล้วก็สามารถเริ่มงานในประเทศไทยได้เลย แต่หากว่าประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการอนุญาตทำงาน ให้กับคนต่างชาติได้ทุกประเทศก็สามารถออกระเบียบให้กำหนดเฉพาะ "บุคคลที่อนุญาตให้เข้ามาทำงานตามพันธกรณีที่รัฐบาลไทยทำกับรัฐบาลต่างประเทศ" โดยใช้หลักการของมาตรา 10 แห่ง

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาปรับใช้กับกฎหมายที่ควบคุมการเข้าเมืองและการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมีการแยกสิทธิของบุคคลต่างด้าวทั่วไป กับสิทธิของบุคคลต่างด้าวภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศออกจากกัน เพื่อความสะดวกในการเจรจาการเปิดเสรีในอนาคต ในอันที่จะไม่ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของกฎหมายภายในนั่นเอง ตามที่นำเสนอแล้วข้างต้น

3. ในส่วนของพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพหรือวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาดอันเป็นอุปสรรคของการเข้าสู่ตลาดนั้น ยังสามารถคงไว้โดยไม่ต้องยกเลิก และผู้วิจัยก็เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่จะคงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่หากในอนาคตมีการเปิดเสรีแบบเต็มรูปแบบ ผู้เขียนก็เห็นควรขยับการเปิดเสรีโดยยกเลิกการสงวนอาชีพในบางตำแหน่งที่เรามีความพร้อม ไม่ควรที่จะยกเลิกทุกสาขาวิชาชีพในทันที และเมื่อวิชาชีพอันเกี่ยวกับการค้าบริการได้ถูกยกเลิกในบางส่วน โดยเฉพาะวิชาชีพทนายความ วิชาชีพบัญชี วิชาชีพสถาปนิก และวิชาชีพวิศวกร ซึ่งประเทศออสเตรเลียให้ความสนใจ ประเทศไทยก็คงต้องปรับปรุงบางบทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิชาชีพ โดยเฉพาะในเรื่องของสัญชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังปฏิบัตินอกจากการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและบทบัญญัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็ยังเห็นสมควรที่จะปรับปรุงและพัฒนาแนวทางอื่น ควบคู่กับการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวด้วยซึ่งถือเป็นการปฏิบัติในเชิงรุกต่อการเปิดเสรีดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของผู้ประกอบวิชาชีพให้สามารถเข้าสู่ตลาดการค้าระหว่างประเทศได้ ควรปฏิบัติดังนี้

(1) การออกกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับกับนายจ้างหรือองค์กรต่างๆ ในประเทศไทยเพื่อสนับสนุนการจัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานภายในองค์กร หรือจัดให้พนักงานหรือลูกจ้างได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีในสาขาวิชาชีพต่างๆ อย่างจริงจัง เพื่อให้ลูกจ้างหรือแรงงานในองค์กรมีการพัฒนาฝีมือแรงงานเทียบเท่าสากล เนื่องจากการพัฒนาฝีมือแรงงานยังไม่มีบทปฏิบัติที่เข้ามาควบคุมแต่เป็นเพียงการร่วมมือกันโดยสมัครใจ และความกระตือรือร้นส่วนบุคคลของแรงงาน

(2) การสร้างโอกาสให้กับแรงงาน โดยการออกนโยบายสนับสนุนให้แรงงานมีการแข่งขันในระดับนานาชาติ ซึ่งประเทศไทยได้มีการริเริ่มขึ้นแล้วและถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งและเป็นประโยชน์ได้มากพอสมควร

(3) การพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะความรู้ด้านภาษา รวมถึงความรู้ทางกฎหมายเพิ่มเติม โดยเฉพาะวิชาชีพบัญชี เพราะการเข้าสู่ตลาดแรงงานออสเตรเลียจะต้องมีความรู้ด้านกฎหมายธุรกิจด้วย และถือเป็นคุณสมบัติสำคัญของการเข้าไปทำงานในออสเตรเลียเลยทีเดียว ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพด้วย

(4) การพัฒนาอาชีพใหม่ที่มีศักยภาพเพื่อสร้างโอกาสให้คนไทยไปทำงานในต่างประเทศ ปัจจุบันมีอาชีพที่หน่วยงานราชการส่งเสริมให้คนไทยไปทำงานในต่างประเทศอยู่จำกัด เช่น ผู้ประกอบอาหารไทย นวดไทย และสปา แต่ในอนาคตนั้น อาชีพใหม่ที่มีศักยภาพในการส่งเสริม ได้แก่ ช่างซ่อมรถ ช่างแต่งผมและเสริมสวย ช่างตัดเย็บที่มีการออกแบบเสื้อผ้าให้ลูกค้า และช่างเชื่อม และก่อนที่จะเข้าไปทำงานหรือส่งแรงงานเข้าสู่ตลาดออสเตรเลียควรศึกษาข้อมูลอาชีพที่ขาดแคลนในต่างประเทศและเงื่อนไขในการอนุญาตให้เข้าไปทำงานในต่างประเทศในเชิงรุก

(5) สนับสนุนให้นำประสบการณ์ทำงานมาเทียบโอนเพื่อใช้ประโยชน์ในการทำงานในต่างประเทศโดยเสริมสร้างการยอมรับในระดับสากล โดยอาจพิจารณาใช้มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เป็นตัวเชื่อมในการนำประสบการณ์มาใช้เพื่อเทียบรับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเพื่อช่วยคนที่มีความสามารถและประสบการณ์แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาสูงการให้ความสนใจต่อการพัฒนาแรงงานระดับสูงนอกเหนือจากที่ให้ความสำคัญกับแรงงานกรรมกรถึงแรงงานฝีมือปานกลาง

(6) ปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่ค่อยมีการให้ความสำคัญกับการส่งออกแรงงานระดับเชี่ยวชาญ (Specialist) และผู้ให้บริการวิชาชีพ (Professional) เพื่อไปทำงานในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ในบางวิชาชีพ เช่น วิศวกร เริ่มมีการจัดทำโครงการ APEC Engineer เพื่อเป็นช่องทางในการเทียบคุณสมบัติวิศวกรไทยเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ และการส่งออกแรงงานระดับนี้ การจัดทำยอมรับคุณสมบัติร่วมกัน (MRAs) ก็เป็นสิ่งที่ต่างฝ่ายต่างให้ความสนใจ เนื่องจากจะเป็นการกระตุ้นแรงงานของไทยให้เกิดการแข่งขันและพยายามพัฒนาศักยภาพของตน

แต่การจัดทำการยอมรับคุณสมบัติร่วมกัน (MRAs) นี้ โดยส่วนตัวของผู้วิจัยยังไม่เห็นความจำเป็น เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อภาคส่วนแรงงานของไทยได้ เนื่องจากหากมี MRAs ก็จะต้องมีการพัฒนาวินัยปฏิบัติไปสู่สาขาวิชาชีพอื่นๆ เพื่อให้มีผลบังคับใช้ร่วมกัน ซึ่งไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันกับออสเตรเลีย และยังไม่พร้อมที่จะเปิดรับแรงงานวิชาชีพนี้จากประเทศสมาชิกอื่นด้วย

นอกจากที่กล่าวข้างต้น ประเทศไทยยังต้องมีความพร้อมในหลายๆด้านเพื่อใช้เป็นกลยุทธในการเจรจาเปิดเสรีดังกล่าว ไม่ใช่เพียงข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) เท่านั้น ประเทศไทยยังต้องสร้างกลยุทธเชิงรุกเพื่อรองรับการเปิดเสรีในระดับ WTO ในรอบการเจรจาครั้งต่อไป เพื่อมุ่งลดอุปสรรคการเข้าสู่ตลาดที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน